

Datum
2019-05-20
Vår referens
Ingela Kressander
Utredningssekreterare
Ingela.Kressander@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Utredning om förutsättningarna att överföra beställaransvaret för färdtjänsten från kommunstyrelsen till tekniska nämnden STK-2018-1011

Sammanfattning

Stadskontoret har fått i uppdrag att genomföra en fördjupad utredning om förutsättningarna för att överföra beställaransvaret för färdtjänsten i Malmö från kommunstyrelsen till tekniska nämnden. Uppdraget gavs när ärendet Uppföljning - Färdtjänst med specialfordon inom serviceförvaltningen (STK-2017-205) behandlades i kommunstyrelsen. Uppdraget ska redovisas till kommunstyrelsen senast juni 2019.

I ärendet Uppföljning - Färdtjänst med specialfordon inom serviceförvaltningen behandlade stadskontoret även frågan om någon av servicenämnden eller tekniska nämnden kan vara beställande nämnd för färdtjänsten i Malmö stad i framtiden. Berörda nämnder gavs då möjlighet att yttra sig över vilken nämnd som ska vara beställande nämnd för färdtjänsten i Malmö stad.

Idag är det kommunstyrelsen som enligt gällande reglemente är beställare av färdtjänst. Frågan om beställaransvarig nämnd för färdtjänsten har diskuterats i flera år, men aldrig flyttats från kommunstyrelsen.

Tekniska nämnden har, inom ramen för ansvaret för kommunens trafik och infrastruktur, ansvar för fortlöpande planering av, och kommunens verksamheter, inom kollektivtrafikområdet. Nämnden ska företräda kommunen och bevaka kommunens intressen i sådan trafik.

Uppdraget att vara beställande nämnd för färdtjänsten, som är en del av kollektivtrafiken, ligger väl i linje med tekniska nämndens nuvarande ansvar. Planering av kollektivtrafiken är en strategisk fråga som kan leda till större eller mindre behov av färdtjänst, beroende på hur tillgänglighetskrav och förutsättningar beaktas i planeringen. Förslaget är därför att det övergripande ansvaret för kommunens färdtjänst förs över från kommunstyrelsen till tekniska nämnden.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige beslutar att föra över det övergripande ansvaret för kommunens färdtjänst i enlighet med lagen (1997:735) om riksfärdtjänst samt lagen (1997:736) om färdtjänst innebärande ansvar för finansiering och regelsystem från kommunstyrelsen till

tekniska nämnden från 1 januari 2020.

2. Kommunfullmäktige beslutar att reglementena för kommunstyrelsen samt tekniska nämndens ändras enligt uppställda förslag från 1 januari 2020.
3. Kommunfullmäktige överför kommunbidrag för färdtjänsten om totalt 78 696 Tkr (2019 års nivå) från kommunstyrelsen till tekniska nämnden från 1 januari 2020.
4. Kommunfullmäktige utökar kommunbidraget för färdtjänsten med 15 Mkr från 1 januari 2020, att inarbetas i kommunstyrelsens förslag till budget 2020.
5. Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att påbörja en översyn av Malmö stads regelverk för färdtjänstillstånd såsom regler, taxor och tillämpningsanvisningar.
6. Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden i uppdrag att revidera regler, taxor och tillämpningsanvisningar för färdtjänsten 2020.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse KSAU 190527 Utredning om förutsättningarna att överföra beställaransvaret för färdtjänsten från kommunstyrelsen till tekniska nämnden
- Kommunstyrelsens nuvarande reglemente
- Kommunstyrelsens reglemente efter föreslagen ändring
- Tekniska nämndens nuvarande reglemente
- Tekniska nämnden reglemente efter föreslagen ändring

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2019-06-03

Kommunstyrelsen 2019-06-11

Kommunfullmäktige 2019-06-19

Beslutet skickas till

Tekniska nämnden

Servicenämnden

Funktionsstödsnämnden

Grundskolenämnden

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Stadskontoret, ekonomiavdelningen

Stadskontoret, ekonomienheten

Ärendet

När ärendet Uppföljning - Färdtjänst med specialfordon inom serviceförvaltningen (STK-2017-205) behandlades i kommunstyrelsen, fick stadskontoret i uppdrag *att genomföra en fördjupad utredning om förutsättningarna för att överföra beställaransvaret för färdtjänsten i Malmö från kommunstyrelsen till tekniska nämnden med redovisning av uppdraget till kommunstyrelsen senast juni 2019*¹

---

¹ Beslut i KS 17 augusti 2018 §263, Justering av tidigare beslut fattat 2018-06-04, §397.

Bakgrund

Stadskontoret har i ärendet Uppföljning – Färdtjänst med specialfordon inom serviceförvaltningen (STK-2017-205) även behandlat frågan om i framtiden någon av servicenämnden eller tekniska nämnden kan vara beställande nämnd för färdtjänsten i Malmö stad. Berörda nämnder gavs då möjlighet att yttra sig över vilken nämnd som ska vara beställande nämnd för färdtjänsten i Malmö stad.

Remissvar inkom från kulturnämnden, grundskolenämnden, servicenämnden, tekniska nämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Förskolenämnden avstod från att lämna yttrande.

Tekniska nämndens svar

Tekniska nämnden framhöll tre argument för att inte överta ansvaret som beställande nämnd från kommunstyrelsen:

- tekniska nämnden agerar myndighet i väghållar- och trafikfrågor och i den rollen utfärdar dispenser bland annat för färdtjänst.
- så länge Skånetrafiken inte väljs som driftsansvariga för färdtjänst med specialfordon så anser nämnden att beställande nämnd bör utgöras av annan för att inte splittra nämndens uppdrag ytterligare.
- nöjdheten med färdtjänst med specialfordon tycks vara väldigt hög. Beställande nämnd har inte med säkerhet en negativ inverkan på verksamheten, men riskerna med att tillfoga ett uppdrag för vilket de två förvaltningar som ska bli en (anm: avser fastighets- och gatukontorets sammanslagning) saknar erfarenhet och kompetens är överhängande.

Servicenämndens svar

Servicenämnden svarade att man inte är positiv till att även bli beställande nämnd för färdtjänsten, men däremot till att vara utförare av färdtjänst med specialtransporter.

Ansvarsfördelning mellan nämnderna

Idag är det kommunstyrelsen som enligt gällande reglemente är beställare av färdtjänst. Frågan om beställansvarig nämnd för färdtjänsten har diskuterats i flera år, men aldrig flyttats från kommunstyrelsen.

Tekniska nämnden ansvarar enligt 8 § i reglementet för fortlöpande planering av, och för kommunens verksamhet inom, kollektivtrafikområdet. Nämnden ansvarar för att företräda kommunen och bevaka kommunens intressen i frågor rörande sådan trafik. Samarbete och kontakter ska inriktas mot en god och säker tillgänglighet för samtliga trafikantgrupper och med utformning av ett miljöanpassat trafiksystem.

Tekniska nämnden har ansvar för all annan kollektivtrafik, och med ett sammanhållet ansvar för all kollektivtrafik kan det antas att behovet av färdtjänst minskar – samordning, gemensam klagomålshantering är en vinst.

Ärendets beredning

Frågan om ansvar som beställarnämnd för färdtjänsten har diskuterats sedan början av 2000-talet men ansvaret ligger fortfarande kvar på kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen fattade i februari 2012 beslut att inte överlåta ansvaret för färdtjänsten till Region Skåne och dess trafiknämnd.

Förslaget att tekniska nämnden ska överta ansvaret som beställarnämnd för färdtjänsten i Malmö stad från kommunstyrelsen från och med 1 januari 2020 har utretts av stadskontoret.

Under beredningen av ärendet har jämförelser gjorts med reglementena för de nämnder som ansvarar för färdtjänst i Lunds kommun respektive Göteborgs stad. En dialog har även förts med tjänsteperson på Lunds kommun.

Ett förtydligande är att i ärendet används begreppet färdtjänst genomgående för att underlätta läsbarheten, men även riksfärdtjänsten omfattas.

Lunds kommun

Tekniska nämnden ansvarar bland annat för att vara kommunens trafiknämnd, utfärda lokala trafikföreskrifter och besluta om undantag från trafikbestämmelser, ansvara för tillståndsgivning för färdtjänst och ansvara för att anordna transporter med färdtjänst.

Göteborgs stad

Trafiknämnden ansvarar bland annat för att vara trafiknämnd, ombesörja kommunens färdtjänst, ansvara för kommunens parkeringspolitik med lokala trafikföreskrifter, kommunal trafikövervakning inklusive förordnande av parkeringsvakter samt flyttning av fordon, ansvara för ändamålsenlig planering och utveckling av kollektivtrafik, tillköp av kollektivtrafik samt utfärda färdtjänstillstånd.

Rättslig reglering av kollektivtrafik

Riksdagen beslöt år 1979 om en obligatorisk handikappanpassning av de kollektiva färdmedlen. I lagen (1979:558) om handikappanpassad kollektivtrafik sägs att den som har tillsyn över kollektivtrafik och den som utövar sådan trafik skall se till att trafiken anpassas med hänsyn till resenärer med funktionshinder. Därvid skall iakttas att när kollektivtrafik planeras och genomförs funktionshindrades särskilda behov skall beaktas. De färdmedel som används skall så långt det är möjligt vara lämpade för resenärer med funktionshinder.

Färdtjänst och riksfärdtjänst benämns vanligen särskild kollektivtrafik. Tidigare reglerades färdtjänst i Socialtjänstlagen, SoL, men sedan 1 januari 1998 regleras den i lagen (1997:736) om färdtjänst och lag (1997:735) om riksfärdtjänst.

Orsaken till att färdtjänsten lyftes ut från SoL framgår av förarbetena, prop. 1996/97:115 Mer tillgänglig kollektivtrafik:

Regeringens förslag innebär att färdtjänst i första hand bör betraktas som en transportform i stället för som en bidragsfråga. Med denna utgångspunkt föreslås att en ny lag om färdtjänst ersätter socialtjänstlagens bestämmelser om färdtjänst. Enligt regeringens uppfattning bör kommuner och landsting ges möjlighet att hantera såväl färdtjänst och riksfärdtjänst som lokal och regional kollektivtrafik genom ett och samma organ, nämligen trafikbuvudmannen. Därmed skapas en drivkraft för bättre samordning och bättre handikappanpassning av kollektivtrafiken.

Gällande lagstiftning som är aktuell för ärendet Lag (1997:736) om färdtjänst

3 § Varje kommun ansvarar, såvitt gäller kommuninvånarna, för att färdtjänst av god kvalitet anordnas inom kommunen och, om det finns särskilda skäl, mellan kommunen och en annan kommun.

En kommun får för sina kommuninvånare anordna färdtjänst också i eller mellan andra

kommuner. Lag (2006:1114).

4 § Kommunens uppgifter enligt denna lag fullgörs av den eller de nämnder som kommunfullmäktige bestämmer.

Lag (1997:735) om riksfärdtjänst

1 § En kommun skall på de villkor som anges i denna lag lämna ersättning för reskostnader för personer som till följd av ett stort och varaktigt funktionshinder måste resa på ett särskilt kostsamt sätt.

3 § Kommunens uppgifter enligt denna lag fullgörs av den eller de nämnder som kommunfullmäktige bestämmer.

Lag (2010:1065) om kollektivtrafik

2 kap. 11 § Varje kommun ska regelbundet i ett trafikförsörjningsprogram ange omfattningen av trafik enligt lagen (1997:736) om färdtjänst och lagen (1997:735) om riksfärdtjänst och grunderna för prissättningen för resor med sådan trafik, i den mån kommunen inte överlåtit sina uppgifter enligt dessa lagar till den regionala kollektivtrafikmyndigheten.

Kommunen ska anta programmet efter samråd med den regionala kollektivtrafikmyndigheten och, i förekommande fall, landstinget.

Kommunallag (2017:725)

6 kap.

1 § Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller landstingets angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet.

3 § Nämnderna beslutar i frågor som rör förvaltningen och i frågor som de enligt lag eller annan författning ska ha hand om.

Nämnderna beslutar också i frågor som fullmäktige har delegerat till dem.

6 § Nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.

De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

7 § En nämnd får inte bestämma om rättigheter eller skyldigheter för kommunen eller landstinget i ärenden där nämnden företräder kommunen eller landstinget som part.

En nämnd får inte heller utöva i lag eller annan författning föreskriven tillsyn över sådan verksamhet som nämnden själv bedriver.

Stadskontorets bedömning

Stadskontorets förslag att flytta ansvaret som beställarnämnd för färdtjänsten från kommunstyrelsen, baseras främst på att detta inte ligger i linje med kommunstyrelsens, i huvudsak, övergripande ansvar enligt reglementet.

Kommunstyrelsens reglemente 1§:

Styrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ett övergripande ansvar för kommunens

verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning.

Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet (ledningsfunktion). Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i kommunala företag, stiftelser och kommunalförbund.

Styrelsen ska utifrån ett helhetsperspektiv leda kommunens verksamhet genom att utöva en samordnad styrning och leda arbetet med att ta fram nämndövergripande styrdokument för kommunen (styrfunktion).

Styrelsen ska följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning och fortlöpande i samråd och samverkan med nämnderna följa upp de fastställda målen och återrapportera till fullmäktige (uppföljningsfunktion).

Stadskontoret har inga övriga uppdrag för kollektivtrafikfrågor, utöver att bistå kommunstyrelsen i dess uppdrag som beställarnämnd av färdtjänst, till exempel genom att ta fram förfrågningsunderlag tillsammans med upphandlingsenheten och serviceförvaltningen.

Service nämndens ansvar

Från 1 februari 2019 är servicenämnden utförare av all färdtjänst med specialfordon. I kommunallagen (2017:725) 6 kap. 7§ står det att *en nämnd får inte heller utöva i lag eller annan författning föreskriven tillsyn över sådan verksamhet som nämnden själv bedriver*. Därför är servicenämnden inte bäst lämpad att vara beställarnämnd av färdtjänst, enligt stadskontorets bedömning.

Tekniska nämndens ansvar

Tekniska nämnden är enligt sitt reglemente bland annat ansvarig trafiknämnd, nämnden ansvarar också för frågor om lokala trafikföreskrifter och undantag från dessa, samt för beredning av frågor om den kommunala parkeringsövervakningen samt flyttning av fordon.

Tekniska nämnden har, inom ramen för ansvaret för kommunens trafik och infrastruktur, ansvar för fortlöpande planering av, och kommunens verksamheter, inom kollektivtrafikområdet. Nämnden ska företräda kommunen och bevaka kommunens intressen i sådan trafik. Samarbete och kontakter ska inriktas mot en god och säker tillgänglighet för samtliga trafikantgrupper och med utformning av ett miljöanpassat trafiksystem.

Stadskontoret anser att uppdraget att vara beställande nämnd för färdtjänsten, som är en del av kollektivtrafiken, ligger väl i linje med tekniska nämndens nuvarande ansvar. Planering av kollektivtrafiken är en strategisk fråga som kan leda till större eller mindre behov av färdtjänst, beroende på hur tillgänglighetskrav och förutsättningar beaktas i planeringen.

I dag har ungefär 6 500 Malmöbor färdtjänstillstånd. I detta ingår att ha tillgång till fri kollektivtrafik med buss och tåg i hela Skåne. Malmöbor som fyllt 70 år har genom Seniorkortet tillgång till fria bussresor inom Malmö vardagar från kl 9 till 15 och igen efter kl 18. Lördag, söndag och helgdagar gäller Seniorkortet hela dagen. Tekniska nämnden ansvarar för hanteringen av Seniorkortet.

Stadskontoret bedömer att det kommer att ges förutsättningar för samordningsvinster och långsiktiga hållbara lösningar, om tekniska nämnden får ansvar även för färdtjänsten. Möjliga effekter för personer med funktionsnedsättningar kan vara bättre förutsättningar att självständigt förflytta sig. Detta kan bidra till en positivare kostnadsutveckling. Med oförändrad ambitionsnivå så kommer uppdraget att vara beställare inte att innebära någon nämnvärd ökad arbetsbelastning

för tekniska nämnden.

Budget för färdtjänst ligger i Malmö stads ordinarie budgetprocess, med beslut i kommunfullmäktige om fördelning av kommunbidrag till nämnden, och löpande ekonomisk uppföljning. Stadskontorets uppdrag idag är att följa upp det ekonomiska utfallet löpande till kommunstyrelsen. Uppföljningen av kvaliteten gör serviceförvaltningen, och taxor och avgifter beslutas av kommunfullmäktige.

Bedömning av ekonomiskt utfall 2019

Antalet färdtjänstillstånd har ökat under senare tid, efter att ha varit i stort sett oförändrat under flera år, vilket har lett till ökade kostnader för Malmö stad. Med oförändrade regler, taxor och tillämpningsanvisningar bedöms kostnaderna för färdtjänsten under 2019 överstiga nuvarande kommunbidrag med ca 15 Mkr i helårseffekt. Detta beror på att de nya avtalen för färdtjänst med taxi är dyrare än de tidigare. Den 13 juni 2018 beslutade kommunstyrelsen att färdtjänst med specialfordon skulle drivas helt i egen regi från 1 februari 2019. Även detta innebär att kostnaderna blir högre då beslutet innebar att det krävdes en utökning av beställningscentralens öppettider (STK-2017-205).

Kostnaderna för färdtjänsten 2019 beräknas uppgå till 140 Mkr. Beräknade intäkter är ca 46 Mkr, varav ca 19 Mkr är ersättning från Skånetrafiken för utförda sjukresor. Kommunbidraget är 78 696 Tkr. Från 1 februari 2019 är det inte längre möjligt för personer i Malmö med färdtjänstillstånd att åka sjukresor inom ramen för sin färdtjänstavgift. Detta innebär högre kostnader för Malmöbor som hittills inte debiterats egenavgift för sjukresor. Från 1 februari har antalet sjukresor minskat, och färdtjänstresor ökat. Eftersom det är resenären själv som väljer om det ska vara en färdtjänstresa eller en sjukresa, kan förändringen antas bero på att resenären vill undvika egenavgift. Oavsett orsak så leder en ökning av färdtjänstresor och en minskning av sjukresor till högre kostnader för Malmö stad.

En ytterligare orsak till budgetöverskridandet är att budget 2019 baserades på ett nytt avtal med Skånetrafiken avseende fria tåg- och bussresor i hela Skåne för personer med färdtjänst. Detta är ännu inte klart.

Prognosen efter första tertialet visar på ett underskott på cirka 12 Mkr vid årets slut. Det finns dock flera indikationer under mars och april som pekar på att underskottet kan bli ännu högre, ungefär ca 15 Mkr, eftersom den negativa utvecklingen inte stabiliserats. Stadskontoret föreslår därför att kommunbidraget för färdtjänst utökas med 15 Mkr från och med 2020.

Remissförfarande

Stadskontorets bedömning är att tekniska nämnden i ärendet Uppföljning – Färdtjänst med specialfordon inom serviceförvaltningen (STK-2017-205) getts möjlighet att yttra sig över vilken nämnd som ska vara beställande nämnd för färdtjänsten i Malmö stad. Att på nytt inhämta tekniska nämndens yttrande, tillför inget ytterligare i beredningen inför beslut i kommunfullmäktige.

Uppdraget som beställarnämnd är administrativt. Det påverkar inte utförandet av själva färdtjänstverksamheten, varför ett remissförfarande till brukarorganisationer och andra företrädare för användare av färdtjänsten inte bedöms behövas. Förslaget bedöms inte få några konsekvenser ur ett barnrättsperspektiv, jämställdhetsperspektiv eller ekonomiska konsekvenser utifrån kommunens totala budget.

Stadskontorets förslag

Förslaget är att kommunfullmäktige beslutar att föra över beställaransvaret och kommunbidraget för färdtjänsten från kommunstyrelsen till tekniska nämnden från 1 januari 2020.

Kommunfullmäktige behöver i så fall även besluta att reglementena för kommunstyrelsen samt tekniska nämnden ändras enligt förslag nedan.

Kommunfullmäktige föreslås även besluta att kommunstyrelsen påbörjar en översyn av Malmö stads regelverk för färdtjänsttillstånd såsom regler, taxor och tillämpningsanvisningar. Denna översyn kan sedan vara ett underlag för tekniska nämndens föreslagna uppdrag att besluta om ändrade regler, taxor och tillämpningsanvisningar. Senast regelverket reviderades var då abonnemangsformerna ändrades 2013 och därefter reviderades taxorna 2015.

Förslag till ändring i reglementen

Kommunstyrelsen reglemente ändras så 14 § Färdtjänst stryks:

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för kommunens färdtjänst i enlighet med lagen (1997:735) om riksfärdtjänst samt lagen (1997:736) om färdtjänst innebärande ansvar för finansiering och regelsystem.

Tekniska nämndens reglemente tillförs en ny paragraf:

9 § Färdtjänst

Tekniska nämnden har det övergripande ansvaret för kommunens färdtjänst i enlighet med lagen (1997:735) om riksfärdtjänst samt lagen (1997:736) om färdtjänst innebärande ansvar för finansiering och regelsystem.

En följdändring blir att nuvarande paragraferna från 15 § i kommunstyrelsens reglemente och 9 § i tekniska nämndens reglemente får ändrad numrering. Nuvarande reglementen och förslag till ändrade reglementen bifogas ärendet.

Ansvariga

Bertil Siöström Avdelningschef

Eva Marie Tancred Utvecklingssekreterare

Andreas Norbrant Stadsdirektör